

GÖY ADAMINA VİDA MƏKTUBU

Bəstəkar Razim Paşayevə...

Yazıya başlamamışdan öncə açıq şəkildə bəyan etmək istəyirəm:

- ÇOX ÇƏTİNDİ MƏNƏ BU CÜR YAZILARI YAZMAQ. VALLAH, BILLAH ÇOX ÇƏTİNDİ!!!

Ona görə ki, itirdiyim dostdan yazıram... ona görə ki, ayrıldığıım könül sirdaşımın yazıram... ona görə ki, güvəndiyim dağdan yazıram... ona görə ki, öz təklənməyimdən yazıram... bir belə adamın içində yetim qalmaqımdan yazıram... Və bunları yaza-yaza da lap yetimləşirəm, lap təklənirəm. İnsan nə qədər budanar, insan nə qədər göz yaşını içinə axıdar... insan nə qədər ürəyini ovcunun içərisində sıxıb dözüb durar. Vallah, bu heç dözmək də deyil. Bu, sadəcə ayaqda qalıb itirdiyinin başdaşını qucaqlamaq üçün verilən bir möhlətdi. Bax, bu möhlətdən yazmağın özü də ağır dərddi...

İndi Razimdən yazıram. Əslində yazmıram. Razimi necə tanımışam, necə sevmişəm, necə dostlaşmışam, o məqamın, o anın şəklini çəkirəm. Uşaq başını aşağı salıb karandaşla şəkil çəkdiyi kimi. Heç kimin üzünə baxmadan şəkil çəkirəm, Razimin şəklini. Və mənə elə gəlir ki, o, bu dəqiqə özünəməxsus təbəssümüylə mənə özüm-dən ayıracaq və özünəməxsus səsiylə deyəcək:

- Bah attonan, heç bu şəkil mənə oxşamır ki?!

Mütləq belə deyəcək və mən də onunla razılaşacam. Çünki Razimin şəklini çəkmək mənim gücümdə deyil. Razimin şəklini Allah çəkib - sevgiylə, musiqiylə və bir də mizrabla. Bax, o mizrabı elə-belə demədim. İlk dəfə mən Razimi əlində tar, başı-aşağı yol gedəndə gördüm. Onda 1979-cu il idi. İndiki kimi yadımdadı, Razim əlində tar Füzuli şəhərinin mərkəzi küçəsiylə başı-aşağı gedirdi. Yanında dayanan rəhmətlik Vahid Əlifoglunu görəndə dayandı. Görüşdülər. Mən də görüşdüm. Vahid təəcüblə üzümə baxdı.

- Razimi tanıyırsan?

Çiynimi çəkdim. Və Vahid də özünün o kişi kobudluğuyla:

- Ə, sən Razim Paşayevi tanıyırsan? Ə, onun mahnılarını Zeynəb Xanlarova oxuyub ey!

Tanıdım Razimi! Əslində qiyabi tanıdığım Razim Paşayevi ilk dəfə əyani gördüm. Bəlkə də bu mənim həyatımda ilk diri gördüyüm bəstəkar idi. O birilərini televizorda görmüşdüm. "Araz" qəzetinin redaksiyasının önündəki küçədə gördüm. Beləcə, başladı münasibətlərimiz...

Razim hər səhər qızının əlindən tutub o biri əlindəki tarıyla birlikdə həmin küçəni keçib gedirdi. Qızını məktəbə aparırdı. Sonralar öyrəndim ki, onun qərribə bir həyat tarixəsi var. O, qızıyla birlikdə qalır. O, gül parçası kimi uşağın saçlarını elə hörüb daraydı ki, həmin məsumluğa baxmaqdan doymaq olmurdu. Elə bil ki, qızığığazın hö-rüklərini hansısa bir peşəkar saç ustası da-

rayıb hörmüşdü. Uşağın geyimi o qədər yerində olurdu ki, sanki onu kimsə bəzəyib evdən məktəbə yola salırdı. Bax, beləcə keçib gedirdi həmin küçəni Razim Paşayev. Öncə qızını məktəbə ötürürdü, sonra özünü musiqi məktəbinə üz tuturdu...

Bəli, "Araz" qəzetində işlədiyim illər idi. Arabir günorta naharını birlikdə edirdik - Vahid, Razim, mən, hərdən Süleyman Qaradağlı da qoşulurdu bizə, Taleh Əliyev də. Hərəmiz öz imkanımıza görə, necə deyər-lər, "nemes hesabı" süfrə açırdıq. Razim siqaretdən tamam uzaq idi. Sonralar başladı siqaretlə yaxınlığa. Xüsusilə qaçqıncılıqda. İçkiyə də o qədər meyli deyildi. Hətta bizə hərdən irad da tuturdu. Amma Razimin söhbətinə qulaq asmamaq, onun musiqiylə bağlı bilgilərinə heyran olmamaq mümkün deyildi. İndiki dillə desək, əyalətdə yaşayıb musiqinin qatlarına baş vurmaq hər adamın bacardığı, hər adamın çiyin verdiyi işlərdən sayılmaz. Amma Razim bütün həyatını musiqiyə həsr eləmişdi. Bir an da olsun vaxtını boş keçirmirdi. Qızıyla, onun dərsləriylə məşğul olandan sonra keçirdi piano-nun arxasına, ya da tarı sıxırdı sinəsinə. Hərdən mənə elə gəlirdi ki, Razim öz yaradıcılıq dünyasına çəkiləndə Allahdan başqa hamını unudur və o, bu dünyadan çıxıb gədir. Çünki mən bir dəfə onun necə işlədiyini özünün xəbəri olmadan izləmişəm. İnən ki, musiqinin ən incə nöqtələrinə nüfuz etmək üçün onun sifət cizgiləri də o notlarla birlikdə bir-birini əvəzləyirdi. Gah piano-nun dilinə toxunur, gah stola barmaqlarını səssizcə döyəcləyir, gah tarı sinəsinə sıxır, gah da qələmlə verəqdə nəyisə işarələyirdi. Hərdən də bütün bunların içərisində onun zümzüməsini eşitmək olurdu. Və mən göürdüm ki, Razim musiqiylə birlikdə sözü də dirildir, sözü də cılalayır. Və o, sözlə musiqini birlikdə qoyur ortalığa. Hətta bir dəfə mənə dedi ki, qulaq as, sən sözünə yazdığım mahnını ifa edəcəm. Və başladı. Doğrudur, onun xanəndə, müğənni səsi yox idi. Amma öz musiqisini elə ifa edirdi ki, sanki övladını oxşayırdı, sanki nəvəsinin saçlarına əlini çəkirdi. Və mən onda gördüm ki, Razim mahnı yazanda, musiqi bəstələyəndə doğrudan-doğruya göy üzünün adamı olur. Göy üzünün adamı isə Yer üzündə çox qala bilməz. Necə ki, Razim qalmadı...

Hə, deyim ki, qaçqıncılıqda daha sıx-sıx görüşürdük Razimlə. Nəşriyyata gəlirdi. İş otağında saatlarla dərsləşirdik. Vahidin ölüm xəbərini eşidəndə başıalovlu gəlmişdi. İçəri girəndə birçə kəlmə demişdi:

- Eşitdiyim xəbər doğrudu?

Kirpiklərimin ucundan hiss etdi xəbərin doğruluğunu. Sakitcə kökündən üzülən ağac kimi çökdü kresloya. Və...

- Hə...- dedi. Başladı yarpaq tökümü - əlavə etdi Razim.

Həmin gün ancaq Vahiddən danışdıq. Şeirlərini necə yazdığını, necə müzakirə etdiklərimizi yadımıza saldıq. Elə bil ki, Vahidin bizi tərk etməsiylə doğmalığımız bir az da artdı. Daha doğrusu, bir-birimizdən bir az da bərk yapışdıq. Və bir gün dedi:

- Qağa, sən 50 yaşına bir hədiyyəm var. Axşam zəng vurub telefonla deyəcəm.

Doğrusu, gözləmədiyim bir hiss yaşadım. Axşama qədər vurnuxdum içimdə.

Görəsən, nə hədiyyəsidir bu?! Axır ki, zəng gəldi Razimdən. Götürdüm telefonu. Birçə kəlmə dedi:

- Qulaq as!

Mən də qulaq asdım. Yaqut Babayeva oxuyurdu. Sözlər mənə tanış gəldi. Bir az da diqqətlə qulaq asdım. Hə, bu mənim sözlərimdi. Mahnı bitdi, yenə Razimin səsi gəldi:

- Necədi?

- Çox gözəl, öpürəm səni - dedim.

- Qağa, sən ad gününə şeirlərimdən ibarət mahnı çələngi hazırlamışam. On mahnı hazırlamışam. Sənə demirdim ki, yubileyinə hədiyyə olsun. Sabah kasetimi də gətirəcəm. Onda ifaçıları da tanıyarsan. Razim belə dostuydu... Razim belə təmənnasız bəstəkarıydı... Razim belə bir ürəyin sahibiydi...

Sonra redaksiyamıza gelişlərinin birində ev məsələsini dilə gətirdi. Kirayələrdə çəkdiyi əziyyəti xatırlatdı. Aqıl Abbasdan kömək istədi... Və sonra yenə mənə zəng vurdu. Özü də bu zənglə ayrılığımızın arasında heç 40 günlük məsafə yoxdu. Zəng vurdu və dedi:

- Qağa, Səyyad Əlizadə sən sözünə klip çəkdirib. Yutuba daxil ol, orda paylaşılıb, görəcəksən!

Tələsik açdım və baxdım. Musiqisi Razim Paşayevin olan "Mən səni sevməkdən doya bilmirəm" mahnısını Səyyad Əlizadə ifa edirdi. Çox gözəl alınmışdı. Təkrar onu

aradım. Təşəkkür etmək istəyəndə özünəməxsus ərlə:

- Səyyada zəng vur! - dedi. Biz qardaşlıq.

Dediyni etdim və Səyyad Əlizadəyə zəng vurub təşəkkürümü bildirdim...

Ötən şənbə günü, yeni yanvarın 13-də zəng vurmuşdu mənə Razim. Telefonla danışdıq. Razılaşdıq ki, 1-ci gün, yeni yanvarın 15-də redaksiyada görüşək. Evlə bağlı danışacaqdıq. Amma...

Amma yanvarın 14-də gecə yarısı yuxum ərsə çəkilməmişdi. Feysbukda əlləşirdim. Səyyad Əlizadənin paylaşmasını gördüm. Üzücü bir xəbəri ürəkəğrısı ilə yazmışdı. Oxudum və göz yaşlarımı tuta bilmədim. İçimdə bir damcı ümid var idi. Düşünürdüm ki, bəlkə yanlış xəbərdi. Səhəri bütün dostları aradım. Razimi tanıyanlara telefon açdım, özünə zəng vurmağa ürək etmədim. Nəhayət ki, Süleyman Qaradağlı tapdım. O da birçə kəlmə dedi:

- Əbülfət, Razim getdi...

Hə, ağır bir kəlməni Süleyman elə ağrıyla dedi ki, hələ də o ağırlığın altında dayanıb dura bilmirəm. Və mən elə gəlir ki, "Razim getdi" sözüylə elə mən də getmişəm...

Yadıma ötən görüşlərimizin birində Razimə içimdə bir şeirin olmasıyla bağlı etdiyim söhbət düşdü. Razim onda demişdi ki, yazarsan bu şeiri. Amma sifətini mənə oxuyarsan. Söz vermişdim. Razimdən sonra bitirdim o şeiri. İndi ruhuna oxuyuram onu. Yazmışdım ki:

**Dərdimi çıxartdım bazar başına
Sadəcə baxdılar, keçib getdilər...
Hərə ölçüsünə, hərə yaşına -
Nəyi uyğun bildi, seçib getdilər...**

**O qədər dərd, ələm almışam səndən
Səpilib ömrümə, günümə dən-dən...
Doya bilmədiyim adamlar məndən -
Yamanca tez doyub, köçüb getdilər...**

**Bir vaxt göydə tutan qaş, gözü, himi
Əbülfət, köklənmiş dostların simi...
Onlar son damları son ümid kimi -
Kirpikdən süzdürüb, içib getdilər...**

Hə, Razim, xoşuna gəldimi bu şeirim? Oxuya bildimmi sən üçün? Bilirəm, sən heç vaxt iradını deməkdən çəkinməmişən. İndi də pıçılda mənə. Nə yerində deyilsə, dəyişim. Dəyişim ki, yanına gələndə utanmayım. Və bir də ...

Nə isə demək istəyirəm sənə, amma dilim dönmür. Yəqin nə deyəcəyimi artıq özün bilirsən. Vahidə salam de! De ki, tək qoyub gəldim. Bax, yadımdan çıxmasın ha, gələndə soruşacam!

P.S. Razim, həmişə sənə ilə müsahibələr yazmışam. Fikirlərini mətbuata çıxarmışam. İndi isə sənə məktub yazdım...